

ÅRSBERETNING FRILUFTSRÅDET 2017

Friluftsrådet

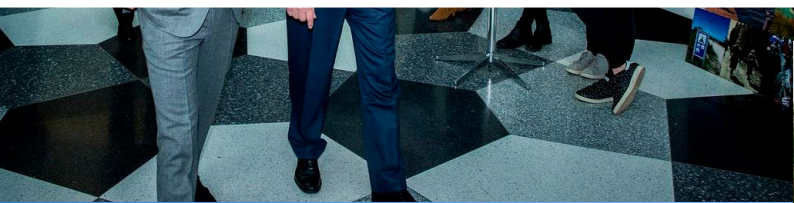

INDHOLD

Side 3: Formandens indledning:
Friluftsrådet 75 år...
and still going strong

Side 4: 75 år som paraply for
danskernes friluftsliv

Side 6: Friluftsliv øger sundheden

Side 8: Da adgang til natur blev
en folkesag

Side 10: Friluftslivet landet rundt

Side 12: Mere og bedre natur
som grundlaget for
friluftsliv

Side 14: Friluftsliv og bæredygtighed
for store og små

Side 16: Udlodningsmidler til friluftsliv

Side 18: Bestyrelsesmedlemmer,
kredsformænd og
medlemsorganisationer.

Friluftsrådets årsberetning 2017

Udgivet af Friluftsrådet

Tekst: Astrid Bjørg Mortensen, Lene Bidstrup

Layout: kindly.dk

Fotos: Side 4-5: Lars E. Andreasen, øvrige fotos: Colourbox.com

FRILUFTSRÅDET 75 ÅR... and still going strong

En mørk novemberdag i 1942 stimlede en række mænd med særlige positioner i det danske foreningsliv sammen og satte deres underskrifter på et dokument. Det var midt under anden verdenskrig, og folk måtte fokusere på de mulige glæder og fornøjelser, der nu engang var, og der var behov for at samles om en national stolthed over naturen i Danmark. Landets statsminister Thorvald Stauning var nogle måneder forinden død. Dog havde han lige nået at tegne de første streger til et friluftsråd, og da repræsentanterne fra 32 ungdoms- og friluftorganisationer mødtes, sikrede de med deres underskrifter oprettelsen af Friluftsrådet, der skulle styrke ungdommens friluftsliv.

Staunings ide om et Friluftsråd var vokset i årene efter, at naturfredningsloven i 1937 tog hensyn til befolkningens friluftsliv: Loven åbnede strandbredder og offentlige skove for almenheden og tillod danskerne at færdes langs kyster og i private skove.

Og med vedtagelsen af den første ferielov i 1938, hvor alle lønmodtagere fik ret til to ugers ferie, gav det god mening at følge op med dannelsen af et friluftsråd, der skulle opmuntre befolkningen til at komme ud af baggårdene og dyrke sunde aktiviteter i det fri. En organisation, der er skabt på dét fundament opfatter oplevelser i naturen som noget, alle skal have glæde af, som et velfærdsgode.

I 2017 kunne Friluftsrådet fejre 75 års jubilæum og samle medlemsorganisationerne og samarbejdspartnere til konference og reception i april og senere alle kredsformænd til en festlig middag med anekdoter og gode historier fra nogle af dem, der har været aktive i Friluftsrådet et kvart århundrede! Jubilæumsåret blev også brugt til at sætte fokus på adgang til naturen, på friluftslivets betydning for

folks livskvalitet og på værdien af friluftsoplevelser for børn og unge. Det blev også et år, hvor vi arbejdede for at skærpe profilen og finde helt ind til kerneområderne for paraplyorganisation for friluftslivets foreninger. Og bestyrelsen har lagt kræfter i at sikre en fortsat uddeling af Udlodningsmidler til Friluftsliv på en måde, der skaber mest mulig værdi for danskernes friluftsliv samlet set.

Sidst men ikke mindst er der arbejdet på at opfylde de mål, der blev formuleret i Tillæg til strategi 2016-2017. Derfor er bestyrelsen glade for at kunne sige, at omkring to tredjedele af målene faktisk er opnået. Resten er der arbejdet på, og nogle af dem vil Friluftsrådet altid arbejde på, kun ganske få er blevet opgivet. En status på målene findes på hjemmesiden.

Men tænk at fejre 75-års jubilæum i en tid, hvor friluftslivet er mere populært end nogensinde. Vi søger ud i naturen for at finde ro og tid til nærvær og tage en mental pause med frisk luft og udkig til nye horisonter. Eller for at bevæge os og bruge en krop, der alt for ofte sidder stille og kun lader hjernecellerne og fingrene arbejde på tastaturet. Friluftslivet rummer noget autentisk. Når vi tager afsted på cykeltur og overnatter i det fri – så handler det om at nå frem, lave mad, søge ly og bare være til stede på naturens præmisser. Det er de helt elementære behov, der er på spil, og det har vi brug for!

Friluftsrådets vision er fortsat at sikre "Friluftsliv for alle" - og der er udfordringer nok at tage fat på!

Lars Mortensen

75 ÅR SOM PARAPLY FOR DANSKERNES FRILUFTSLIV

Der var både plads til lykønskninger, ros og kærlig kritik, da Friluftsrådet onsdag den 19. april fejrede 75 års jubilæum.

Jubilæet gav anledning til at reflektere over, hvordan friluftslivet vil udvikle sig i fremtiden, og hvad organisationen kan gøre for at komme på forkant med udviklingen. En række oplægsholdere gav deres bud på, hvorfor det efter 75 år er vigtigt, som aldrig før, at en paraplyorganisation samler og fremmer friluftslivets interesser.

To dage før selve jubilæumsdagen den 27. november blev jubilæet fejret af bestyrelsen, kredsformændene og sekretariatet med en festlighed i Odense.

Både Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik og miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen var i højt humør og lykønskede Friluftsrådet med jubilæet fra talerstolen.

Repræsentanter fra Det Danske Spejderkorps og Dansk Vandrelaug fik en snak med Kronprins Frederik og miljø- og fødevareministeren om organisationernes aktiviteter.

Medlemsorganisationer og gæster lytter til miljø- og fødevareministerens karakteristik af Friluftsrådet: "Friluftsrådet er en ældre dame, der stadig i dag spiller en central rolle, som en vidende, insisterende og ambitiøs samarbejdspartner. Vi har et fælles mål om mere og bedre friluftsliv i Danmark. Tak for engagementet i trekvart århundredes danmarkshistorie. Jeg håber, at I tager endnu et århundrede med"

Konferencens hovedtaler, tidligere miljøminister Ida Auken, leverede pointer med stor skarphed og stor underholdningsværdi. Hun gav blandt andet gode råd til, hvordan friluftsliv kan fremmes ved at udnytte forskellige politiske dagsordener, for eksempel sundhed og økonomisk vækst.

Friluftsrådet
75 ÅR MED ALLETIDERS FRILUFT

"Sammen repræsenterer I alle de friluftsjnteresser, jeg selv og min familie har stor fornøjelse af, hvad enten det er ridning, jagt, sejlads, havsvømning eller cykel-, gå- eller løbeturen i skoven. Ligesom for mange andre børnefamilier er sådanne oplevelser med til at binde os tættere sammen som familie," sagde en engageret kronprins.

Det var dengang

I dag repræsenterer Friluftsrådet i princippet de tilsammen 5,2 millioner medlemmer i medlemsorganisationerne. Dertil kommer interessevaretagelsen for befolkningens friluftsjnteresser generelt. Selvom vilkårene i dag er noget anderledes end midt under anden verdenskrig, er der stadig mange relevante udfordringer med at varetage danskernes friluftsjnteresser. Netop relevansen af en paraplyorganisation for friluftslivets interesser tog Friluftsrådets formand Lars Mortensen temperaturen på i en kronik i Kristeligt Dagblad i anledningen af jubilæet 13. december 2017. Den kan læses på Friluftsrådets hjemmeside under "Formandens klumme".

FRILUFTSLIV ER SUNDT FOR KROP OG SJÆL

Jo oftere man er aktiv i naturen, jo større sundhedseffekt oplever man af sit friluftsliv – både fysisk, mentalt og socialt. Friluftslivets betydning for sundheden har Friluftsrådet for alvor sat fokus på i 2017. Friluftslivets bidrag til et sundt og aktivt liv for flere danskere er et af de bedste argumenter for at prioritere gode vilkår for friluftslivet. Stier, grønne områder, gode muligheder for cykelture, ridning og alle de andre friluftaktiviteter er en god investering for samfundet.

Tal, der taler for sig selv

Det er ikke nok at mærke, at man føler sig frisk og godt tilpas efter en travetur i skoven – dokumentation er afgørende i argumentationen for mere friluftsliv til flere. Flere undersøgelser, finansieret af Udlodningsmidler til friluftsliv dokumenterer sammenhængen mellem friluftsliv og folkesundhed. Dels er sammenhængen undersøgt ved en undersøgelse af 9500 danskeres friluftsvaner og deres oplevelse af sundhedseffekter koblet

med data om svarpersonernes kontakt med sundhedsvæsenet. En mere forskningsbaseret undersøgelse samler eksisterende forskning på feltet og giver overblik over, hvad vi ved og hvor der er behov for mere dokumentation.

Sund i Naturen

Der er ingen tvivl om, at mange kommuner gerne vil bruge naturen mere i sundhedsarbejdet. I 2017 satte Friluftsrådet for alvor skub i projektet Sund i Naturen,

hvor 10 fokuskommuner deltager. De skal sammen med friluftsliv- og patientforeninger afprøve modeller for at integrere naturen og friluftslivet i sundhedsarbejdet. På denne måde skal de bidrage til at finde ud af, hvordan og under hvilke omstændigheder friluftsliv og natur kan gøre en forskel for projektets målgrupper: børn og unge med særlige behov og deres familier, ensomme ældre, voksne med kroniske sygdomme og voksne med stress, angst og depression. Den viden, som projektet skaber, skal være grobund for at udbrede de gode erfaringer i løbet af de kommende år.

Flere skal være aktive i naturen

Et partnerskab med Danmarks Ildrætsforbund og DGI om den fælles vision "Bevæg dig for livet - i naturen" sætter

fokus på at få flere ud og være aktive i naturen – også dem, der skal tages i hånden for at komme ud. Udlovningsmidler til friluftsliv har givet tilskud til 11 projekter, der netop sigter på at få flere ud og få glæde af naturen og friluftslivets potentiale for at styrke mennesker fysisk, mentalt eller socialt. Samtidig har Friluftsrådet i 2017 arbejdet både på kommunalt og nationalt plan for at forbedre rammerne for at være aktiv i det fri – med sundhedsaspektet som et væsentligt argument.

Alle er lige i naturen

Naturen appellerer til en bred gruppe af danskere, også dem, der ikke føler sig hjemme i et fitnesscenter. Almindelige friluftslivsaktiviteter som gåture, hundeluftning og oplevelser i naturen bliver dyrket af

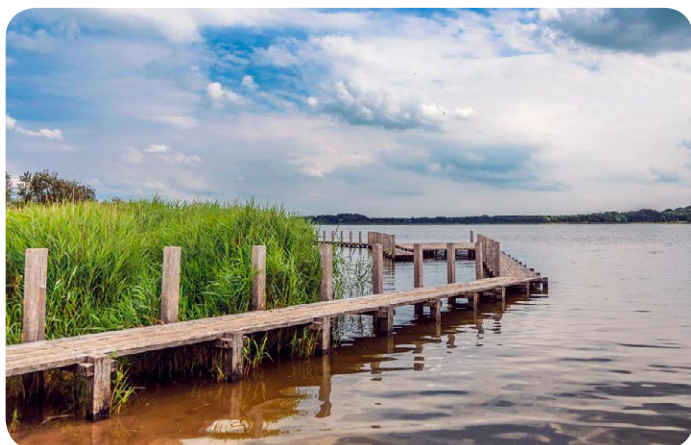
danskere uanset uddannelse. Friluftslivet bidrager på den måde til øget social lighed i den fysiske sundhed.

De højintensive friluftslivsaktiviteter, som løb og mountainbike, bliver dog i højere grad dyrket af danskere med høj indkomst og højt uddannelsesniveau.

Naturen er let tilgængelig

Naturen er gratis og let tilgængelig, og den er en fleksibel ramme for aktiviteter og indsatser, der styrker danskernes sundhed. Her er man ikke afhængig af lokaler og åbningstider, og man behøver ikke dyre medlemskaber eller bindende tilmeldinger. Det betyder, at naturen er en billig og let tilgængelig arena for sundhedsaktiviteter både for den enkelte og for samfundet.

84 %
OPLEVER, AT
FRILUFTSAKTIVITETER ØGER
DERES PSYKISKE VELVÆRE OG
FORBEDRER HUMØRET.

Friluftsliv fremmer mental sundhed

Ophold i naturen og friluftsliv har stor betydning for den enkeltes mentale sundhed og livskvalitet, for folkesundheden og samfundet som helhed.

Aktiviteter med stor sundhedseffekt

Når vi bliver forpustede og får sved på panden, så har det stor effekt på vores fysiske sundhed. I naturen er det især løb og cykling, som får pulsen op hos danskerne.

- Fire ud af fem løber med moderat eller høj intensitet.
- To ud af tre cykler med moderat eller høj intensitet.
- Hver femte er i gennemsnit moderat fysisk aktive, når de går tur, lufter hund eller oplever naturen.

”Man kan jo ikke sidde der og være sur, når man kigger ud over havet eller en solnedgang. Man kan godt være ked af det, men man er det på en anden måde - man bearbejder det.”

Kvinde i 60'erne, Undersøgelsen Danskernes Friluftsliv, 2017

ADGANG TIL NATUREN

Adgang til naturen er oftest ikke noget, danskerne spekulerer på som et vigtigt politisk emne. I hvert fald ikke før, adgangen pludselig indskrænkes, og de pludselig ikke kan gå den tur langs stranden, som de plejer, eller når de møder skilte, der forhindrer adgang i landskabet.

I løbet af sommeren satte Friluftsrådet fokus på ulovlige skilte og afspærringer ved både kysterne og andre naturområder. En del af arbejdet bestod i at indsamle eksempler på steder med forhindringer fra hele landet og skabe medieomtale af problemerne på lokalt og nationalt plan. Debatten fik Socialdemokratiets miljøordfører til at tage sagen op og stille spørgsmål til Miljø- og fødevarerministeren, der herefter bad KL undersøge problemets omfang. Friluftsrådet

arbejder videre på at kortlægge adgangsproblemerne og finde løsninger, der kræver politisk handling.

Oplev mere - brug naturen

Kampagnen Oplev mere – brug naturen har kørt i hele 2017. Gennem quizzer, opgaveløb, spil og andre underholdende indslag er reglerne i naturen formidlet til store og små. Det er suppleret med omtale og oplysning på sociale medier og i dagspressen med vægt på at kende reglerne, så man kan opleve mere.

I efteråret blev der afholdt workshops om adgangregler for særligt interesserede foreningsrepræsentanter og kommunale embedsmænd. Disse workshops var overor-

dentlig godt besøgt, og det tyder på, at der både er behov og interesse for mere viden om, hvad man må i naturen. Kampagnebilleder:

ER DET VIGTIGT AT KENDE REGLERNE I NATUREN?

Er der gode muligheder for at opleve naturen i Danmark? Hvorfor skal vi kende reglerne i naturen? Og hvorfor er adgang til natur noget, vi som samfund skal prioritere? Det har vi spurgt seks tidligere miljøministre og fire nuværende miljøordførere om. De er alle ambassadører for Oplev mere – Brug naturen, fordi de mener, det er vigtigt at kende reglerne og få mere ud af de muligheder, der er for at opleve naturen.

"Vi skal kende reglerne og tage hensyn. Det skal ikke være sådan, at man afholder sig fra at gå igennem et område, fordi man tror, man ikke må. Omvendt skal man selvfølgelig heller ikke have bål og vild fest på stranden, hvor der er boliger i nærheden."

Karen Ellemann, miljøminister i perioden 2010-2011. Folketingsmedlem for Venstre og i dag minister for ligestilling og minister for nordisk samarbejde.

"Der ligger en vigtig opgave i at formidle og dele glæden ved naturen netop til dem, der ikke kommer ud af sig selv, så de opdager mulighederne og den velvære, naturen kan give"

Eva Kjer Hansen, miljø- og fødevarerminister i perioden 2015-2016. Folketingsmedlem for Venstre.

"Jeg kan godt komme i tvivl om reglerne, og jeg tror, der er behov for, at vi får større viden om det. Det er så ærgerligt, hvis det er det, der afholder os fra at komme mere ud i naturen. Mulighederne for at komme ud i naturen er noget, vi hele tiden skal være opmærksomme på at håndhæve og insistere på vigtigheden af."

Mette Abildgaard, miljøordfører for Det Konservative Folkeparti

"Det er en smuk og vigtig tanke: naturen i vores land er ikke forbeholdt dem, der kan betale for at købe deres egen. Det er noget, vi er fælles om at glæde os over"

Christian Rabjerg Madsen, miljøordfører for Socialdemokratiet.

"Vi har adgang mange steder, langs hele kysten og også i private skove. Det er en god demokratisk tradition, at vi deler værdien af naturen med hinanden. Og vi hjælper fra samfundets side jo også til at betale for den"

Ida Auken, miljøminister fra 2011 til 2014. Folketingsmedlem for Radikale Venstre.

"Vi skal værne om de ting naturen giver, som er så svære at værdisætte. Det at blikket kan bevæge sig langt ud i en uendelig horisont uden, at der er bygninger og alt muligt andet man skal forholde sig til"

Trine Torp, miljøordfører og naturordfører for SF.

FRILUFTSRÅDET LANDET RUNDT

De 23 kredse varetager mange opgaver i kommunerne for at sikre gode rammer for friluftsliv. Et lille indblik i nogle af kredsens arbejde vidner om den lokale indflydelse og samarbejdet mellem forskellige aktører, som er en central del af at varetage friluftslivets interesser på lokalt plan.

Det er opgaver som...

... at hejse grønne flag sammen med børn og borgmestre, når skoler og dagtilbud har opnået det grønne flag for deres indsats for miljø, natur eller med aktivt friluftsliv.

I 2017 delte Friluftsrådet Limfjord Syd flag ud i alle de kommuner, kredsen dækker. Det blev til 13 flag til Holstebro Kommune, 14 til Viborg Kommune, 8 til Skive Kommune og et til henholdsvis Lemvig og Struer kommuner.

... at minde om friluftslivet, når vælgerne sætter kryds ved kommunalvalget

Friluftsmulighederne har stor betydning for en kommunes bosætning og turisme, og mange kredse fattede pennen op mod kommunalvalget i november 2017 for at sætte friluftsliv på dagsordenen. De skrev debatindlæg om friluftsliv og natur i deres kommuner eller kom med opfordringer til kommunale friluftspolitikker. Friluftsrådet Midtvestjylland var en de kredse, der arrangerede et politisk vælgermøde, hvor tre kandidater deltog i diskussionerne om værdien af friluftsliv i kommunen.

Kommunalvalg

”Arbejdet i Friluftsrådets kredsbestyrelse er interessant og udfordrende, men alt må have en ende. Siden 1981 har jeg været formand for det, der er i dag er kredsbestyrelsen. Jeg takker hermed for den tillid, man i repræsentantskabet og kredsbestyrelsen har vist mig i så mange år. Der har været rigtig mange glæder og stolte øjeblikke, når Friluftsrådets synspunkter har vundet gehør i offentligheden og hos myndighederne”.
Terkel Jakobsen, afgangende kredsformand i Friluftsrådet Storstrøm

... at skrive høringsvar og friluftspolitiske indspil til kommunerne

Friluftsrådet er høringsberettigede i en lang række sager. Eksempelvis har Friluftsrådet Sydvestjylland i 2017 skrevet høringsvar om forsvarrets arealer, Natura 2000-områder og forskellige fredningssager. En særlig opgave for kredsens medlemmer i det grønne råd har været at skrive et udkast til en friluftstrategi for Varde Kommune. Det udkast blev udgangspunktet for den endelige strategi, der nu er godkendt af Udvalget for Plan og Teknik og sendt i offentlig høring inden endelig vedtagelse i Byrådet.

Rollen som lokal interesse- varetager skal styrkes

Et udvalg med bestyrelsesmedlemmer og kredsformænd har i løbet af 2017 arbejdet med, hvordan Friluftsrådets lokale struktur kan styrkes. I takt med, at kommunerne får større opmærksomhed på friluftslivets betydning, har der været behov for at evaluere strukturen og undersøge, hvordan friluftslivet bedst kommer på dagsordenen i kommunerne, og hvilken rolle kredsene kan spille. Målet er finde modeller, der styrker de lokale friluftsråds lokalpolitiske indflydelse, og at flere bliver aktive i friluftsrådets lokale arbejde. Resultatet af dette arbejde ruller ud i løbet af 2018, og bestyrelsen glæder sig til at invitere kredsene med om bord.

... at samle aktører og deltage i lokale partnerskaber, hvor lokale kræfter samles og arbejder på at forbedre friluftsmulighederne.

Kredsen deltager i brugerråd, rådgivende udvalg og grønne partnerskaber. Kredsbestyrelsesmedlemmerne i Friluftsrådet Søhøjlandet har eksempelvis deltaget aktivt i OplevGudenå, Gudenåstierne og Vandvejen, Odden Silkeborg, Trækstien ved Gudenåen, Himmelbjerg Legeunivers, Galten-Skovby projektgruppe, stier ved Ejer Bavnehøj, på Mountainbike i Søhøjlandet, De små Fisk ved Silkeborg, Friluftsliv på Søerne.

... at samarbejde om at etablere Danske Naturparker og nationalparker

Mange kredse arbejder aktivt for at etablere Danske Naturparker og bidrager til processerne med nationalparkerne. For Friluftsrådet Nordsjælland var det en stor sejr, at Nationalpark Kongernes Nordsjælland blev godkendt af Folketingets forligskreds efter 12 års arbejde fra kredsens side. Friluftsrådet har som i de øvrige nationalparker fået en plads i nationalparkbestyrelsen.

... at deltage i kommunernes grønne råd og nationale vand- og naturråd

Friluftsrådets repræsentanter har siddet med om bordet i 94 ud af de 95 kommuner, hvor der findes Grønne Råd eller lignende fora, hvor de kan få indflydelse på rammerne for friluftsliv i kommunerne. En af de få kommuner, der ikke har haft et Grønt Råd er Rudersdal Kommune. I 2017 lykkedes det dog efter en vedvarende og ihærdig indsats fra blandt andet Friluftsrådet Storkøbenhavn Nord at få oprettet rådet og få en plads i det.

I 2017 nedsatte miljø- og fødevarerministeren 20 lokale vandråd med repræsentanter for landbrug og grønne organisationer. Deres opgave var at rådgive om, hvilke vandløb, der kan tages ud af vandplanerne – den samlede plan for at beskytte og forbedre det danske vandmiljø. Friluftsrådet var repræsenteret i alle vandrådene, eksempelvis deltog Friluftsrådet Sydvestjylland i et vandråd, der skulle se på 320 km vandløb. Efter 10 møder og lang dialog lykkedes det at nå til nogenlunde enighed om anbefalinger til det videre arbejde med at sikre rent vand.

... at reagere offentligt, når friluftslivets vilkår skal sikres

Der er mange eksempler på, at kredse skriver læserbreve eller udtaler sig til medier om sager, hvor adgang til naturen forhindres, hvor offentlig natur sættes til salg, hvor der gives dispensation til byggeri ved kysterne, eller hvor friluftslivet på anden måde trues.

I starten af 2018 udtalte kredsen Fyn-Nord og Lillebælt sig imidlertid i en sag med storpolitisk karakter. Under overskriften "Gasledning truer friluftslivet i Lillebælt" gjorde de opmærksom på deres bekymring for, en at ny gasledning fra Norges gasfelter i Nordsøen til Polen ville få konsekvenser for friluftslivet i Naturpark Lillebælt. Kredsen fik sat præg på den lokale debat med hørings svar, udtalelser til medier og pressemeddelelser.

... at være vagthunden, der sikrer offentlig adgang til natur

Miljø- og Fødevarerklagenævnet traf i december 2017 afgørelse i en sag, hvor Holbæk Kommune havde givet dispensation fra både søbeskyttelseslinjen og skovbyggelinjen til at opføre boliger ud til Skarresø ved Jyderup. Friluftsrådet Nordvestsjælland indbragte klagen blev den oprindelige dispensation til et afslag, så der fortsat er der mulighed for at færdes helt tæt på vandet hele vejen rundt om Skarresø i en relativt ubebygget natur, som giver en særlig oplevelse for de besøgende.

EN RIG NATUR - GIVER GODE OPLEVELSER

Naturens værdi skal måles på andet end mængden af arter. Den rekreative værdi – at man kan komme ud i naturen, være aktiv i den, opleve den og nyde den må ikke blive overset! I naturdebatten i 2017 har Friluftsrådet insisteret på, at friluftslivet og de helt almindelige naturgæster også skal have en stemme i debatten om, hvad vi skal med vores natur. Naturen er og bliver en vigtig forudsætning for friluftslivet, både som arena for udfoldelse og også som genstand for små og store naturoplevelser. Naturligvis skal Danmark have en vildere og rigere natur, fordi det er grundlaget for bedre oplevelser og nye muligheder for friluftsliv.

Indimellem er bølgerne i debatten gået højt – men tænk hvis det betyder, at flere får øjnene op for, hvor vigtigt det er, at vi alle og vores politikere tager stilling til naturen.

Urørt skov eller flere bygninger i skovene?

Debatten om de danske skove har haft forskellige omdrejningspunkter i 2017 – men et samlet politisk udspil til ny skovlov eller et nationalt skovprogram er det ikke blevet til.

Byggeri i skovene

Efter et medlemsmøde i begyndelsen af 2017 formulerede Friluftsrådet et holdningspapir om byggeri i skov. Friluftsrådet mener helt grundlæggende, at anlæg og byggeri i skoven skal være relateret til skovdrift eller friluftsliv. Større anlæg skal placeres i udkanten af skoven, mens der kan være en bagatelgrænse for byggeri i tilknytning til allerede eksisterende bygninger – det kan være primitive gangbroer over et vådt område eller et brændeskur til spejderlejren eller klubhuset i skoven.

Urørt skov

I alt 13.300 hektar – et areal lidt større end Samsø – fordelt på 45 skove i Danmark er blevet udpeget.

Friluftsrådet roser initiativet, som vil betyde, at danskerne vil få bedre muligheder for at opleve vild natur. Rådet er især glade for den politiske udmelding om, at der vil blive ved med at være gode adgangsmuligheder for offentligheden til de urørte skove, og at der vil være plads til både orienteringsløbere, svampeplukkere og hulebyggende børnefamilier.

”Urørt skov giver mulighed for en særlig slags friluftsoplevelser, og vi er glade for, at flere danskere for fremtiden vil få mulighed for at udforske den vilde natur. Samtidig er vi glade for, at der stadig vil være god plads til de friluftskaktiviteter, som der allerede er i de udpegede områder,” sagde Lars Mortensen, formand for Friluftsrådet.

”Vi skal være varsomme med at give slip på den skov, vi kender i dag. Skovoplevelser med fred og ro og muligheden for at se dyre- og fugleliv er attraktive. Når danskerne tager ud i naturen, er skoven det foretrukne udflyttsmål, og det er skov forstået som natur uden byggeri og anlæg af forskellig slags,” sagde Friluftsrådets formand Lars Mortensen.

En mere i Naturpark-fællesskabet

Naturpark Lillebælt blev endeligt godkendt som medlem i det fine selskab af mærkede Danske Naturparker. Efter en ihærdig indsats fra de tre kommuner, Middelfart, Fredericia og Kolding lykkedes det at leve op til de 10 kriterier og udskifte status fra pilotnaturpark til fuldgældigt medlem af Danske Naturparker.

Ovenikøbet som den hidtil største af naturparkerne og den første marine naturpark.

Ny nordsjællandsk nationalpark

De store nordsjællandske skove og søer bliver efter 12 års vedvarende indsats endelig en del af Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Miljøministeren

og forligspartierne blev i december 2017 enige om at udnævne den nordsjællandske nationalpark som den femte i rækken af danske nationalparker. Det lokale friluftsråd i Nordsjælland har fulgt arbejdet helt fra starten og er tilfredse med de friluftsmuligheder, der følger med:

"Vi har deltaget i arbejdet med at etablere nationalparken med store forventninger, og nu glæder vi os over, at friluftsliv og formidling er centrale omdrejningspunkter i nationalparken. Målsætningen om, at formidlingsindsatsen især rettes mod børn og unge, bakker vi også om," sagde Poul Erik Pedersen, formand for Friluftsrådet Nordsjælland, da nationalparken blev endeligt vedtaget.

"Tænk at vi har fået en naturpark lige uden for døren. Når man ser ud på Lillebælt til daglig, tænker man ikke altid over, hvor unikt det er. Her har vi en marin naturpark med det strømmende bælt som kerne omkranset af smukke kystnære landskaber. Naturparken skal arbejde for, at vi sammen på tværs af kommunegrænser skaber et hav af oplevelser, som giver os lyst til at passe på og forbedre Lillebælt," lød det samstemmende fra de tre borgmestre Jacob Bjerregaard (Fredericia Kommune), Johannes Lundsfryd (Middelfart Kommune) og Jørn Pedersen (Kolding Kommune) i december 2017.

FRILUFTSLIV OG BÆREDYGTIGHED for store og små

Naturens Dag

I 2017 deltog 154.500 børn i Naturens Uge og 50.000 på selve Naturens Dag.

Naturens Dag bidrager til at skabe ny inspiration og nye materialer til skoler og institutioner, og for foreningerne er dagen en ramme, så de kan synliggøre sig og samarbejde lokalt.

Frivillige i naturen

I 2017 afsluttede Friluftsrådet projektet, som har fulgt ni naturområder, der er drevet og udviklet af lokale brugere. Det har givet en række værdifulde erfaringer med metoder, der involverer frivillige i naturen. Den nye viden er blevet sammenholdt med viden og erfaringer fra kurser med frivillige i Danske Naturparker, og resultatet er blandt andet en håndbog, der giver råd og vejledning til kommuner i at involvere grønne frivillige fra

Grønne spirer - plads til både bevægelse og fordybel

Grønne Spirer-programmet for dagtilbud til de yngste børn blev i 2017 udvidet med en ny mulighed for at blive certificeret. Et lyseblåt flag kan nemlig opnås, hvis man vil bruge naturen som springbræt til mere bevægelse og fysisk aktivitet. Flaget er en udløber af den store interesse for at bruge naturen som legeplads, der opstod med projektet Spring Ud i Naturen, og 30 dagplejere og dagsinstitutioner tog imod tilbuddet om at blive særlige Spring Ud-spirer allerede i 2017. På den anden side er naturen også et glimrende rum for ro, nærvær og fordybelse, som det ellers kan været svært at finde plads til på institutionernes få kvadratmeter. Flere og flere viser interesse for at bruge naturen til ro og afslapning, og det holdt Grønne Spirer konference og kurser om i 2017. Ud over inspirationsmaterialer, viden og kurser for medlemmerne er Grønne Spirer også omdrejningspunkt for et stort og aktivt netværk af pædagoger og dagplejere, der

inspirerer hinanden, udveksler ideer og deler glæden over børnene i naturen med hinanden. www.groennespirer.dk

Friluftsliv på skoleskemaet

93 % af idrætslærerne i folkeskolen inddrager friluftaktiviteter i idrætsundervisningen, men lige så mange vil gerne gøre det meget mere, viste en undersøgelse i 2017. Undersøgelsen stillede skarpt på, hvor meget og hvordan friluftsliv er på skoleskemaet i landets folkeskoler. Friluftsrådet startede på den baggrund et projekt, hvor 15 fokusskoler skal oprette valgfag, gennemføre undervisningsforløb og lave eksamensspørgsmål om friluftsliv. Der er udviklet materialer og holdt kurser for skolerne, der afprøver det hele i skoleåret 2017/18 og derefter er klar til at deltage i at udbrede undervisning i friluftsliv til andre skoler. www.friluftsliviskolen.dk

30 år med Blå Flag i Danmark

Blå Flag kunne i 2017 fejre 30 års jubilæum, og det blev fejret på festlig vis på Vejers Strand, der som den eneste strand har opnået flaget alle år siden 1987. I årenes løb er der sket meget – både med den danske miljølovgivning og med Blå Flag, der har udviklet sig, efterhånden som flere lande er kommet med.

I 2017 kunne 256 strande og lystbådehavne hejse det Blå Flag som symbol på rent badevand og sikkerhed ved vandet. Mens antallet af flag på danske strande er nogenlunde stabilt, er der fortsat et faldende antal flag på landets havne, og flere kommuner melder ud, at de finder service- og facilitetsniveauet for Blå Flag ganske omfattende. Friluftsrådet tog derfor fat på at afsøge mulighederne for et alternativ til Blå Flag, som i højere grad er tilpasset den nordiske badesæson. Resultatet er det nye nordiske flag Badepunkt, der er udviklet af Friluftsrådet sammen med de svenske og norske organisationer, og som allerede fra sommeren 2018 vil blive testet på otte danske strande.
www.blaaflag.dk www.badepunkt.dk

Grønt Flag-programmet

Grønt Flag-programmet henvender sig til skoler, der ønsker en synlig grøn profil og vil lave undervisning, der gør en forskel. Programmet er for grundskoler, gymnasier, erhvervsuddannelser og læreruddannelser. Målet er at bidrage til, at børn og unge bliver aktive medborgere, der både kender naturen og dens muligheder og samtidig forstår at beskytte den. De 195 medlemsskoler i skoleåret 2017/2018 fordeler sig over 65 kommuner, og der er et godt og stærkt samarbejde med mange af disse kommuner om at sætte bæredygtighed, miljø, natur og friluftsliv på de lokale skoledagsordener. Programmet tilbyder medlemsskolerne inspirationsmaterialer, viden, konferencer og sparring til deres undervisning og har været medarrangør af Danmarks største naturfagskonference Big Bang. I 2017 var temaet for konferencesporet "Fremtiden er grøn", hvilket var en publikumsmagnet ud over alle grænser. www.groentflag.dk

Også i Afrika hejses fortsat grønne flag på 585 skoler i Friluftsrådets Eco-Schools projekter. Aktiviteterne i Malawi er udfaset i løbet af 2017, men i Tanzania og Uganda bidrager projekterne gennem nye undervisningsmetoder og uddannelse af lærere i høj grad til en bæredygtig udvikling i skolernes lokalområder. Skolerne formår at fastholde eleverne, særligt pigerne, for eksempel er andelen af elever, der færdiggør grundskolen 19-25 % højere på skoler, der deltager i programmet, end på skoler generelt. Samtidig klarer eleverne sig bedre i nationale eksaminer. I Uganda er der for eksempel 50 % flere elever i bedste eksamenskategori sammenlignet med andre skoler i samme distrikter.

Arbejdet gennemføres i samarbejde med lokale NGO-partnere og myndigheder på nationalt og centralt niveau med særlig

Langt over 100.000 elever er direkte involveret.

fokus på børns ret til uddannelse og på at styrke elevernes handlekompetencer og evne til kritisk tænkning.

Get Out

– nyt koncept for friluftsliv i byerne

For at sætte fokus på friluftsliv i byerne og et yngre publikum udviklede Friluftsrådet konceptet Get Out Friluftsfestival der i 2017 er blevet afprøvet i samarbejde med Kolding kommune. En hel weekend summede Kolding by og omegn af friluftaktiviteter, der blev flyttet ind i byrummet. En tredjedel af Friluftsrådets medlemsorganisationer deltog med aktiviteter. Festivalkonceptet er nu formidlet i en drejebog og kan dermed adopteres af andre kommuner.

Næstformand i Friluftsrådet Helle Stuart åbnede begivenheden ved at rappelle 60 meter ned fra Koldinghus.

Green Key

En del af Friluftsrådets arbejde på turismeområdet sker i gennem engagement i FEE-programmet Green Key, en mærkningsordning for turistbranchen. Her har Friluftsrådet i mange år har været repræsenteret og er derigennem med til at arbejde for bæredygtig udvikling inden for turisme.

Danmarks Friluftskommune

Som et vigtigt element i at opbygge relationer til kommunerne og på denne måde arbejde for flere friluftsoplevelser lokalt har Friluftsrådet de seneste ni år kåret en kommune som Danmarks Friluftskommune. I 2017 deltog 10 kommuner men det var Silkeborg Kommune, der løb af med sejren inden for temaet 'Friluftsliv på tværs – samarbejde og partnerskaber'. Som noget nyt blev der i 2017 introduceret en ny særpris, særligt for at kunne anerkende de mindre kommuners indsats. Ved uddeling af særprisen i 2017 blev der sat fokus på gevinsten ved at samarbejde bredt om friluftslivet i den kommunale forvaltning, og det blev Esbjerg Kommune, der modtog prisen for deres arbejde i Friluftslivnetværket.

NYE TIDER FOR UDLODNINGSMIDLER til Friluftsliv

2017 blev et turbulent år for Udlodningsmidler til Friluftsliv.

En ny politisk aftale for fordeling af udlodningsmidler betyder, at beløbet til friluftsp projekter kan variere betydeligt fra år til år. En gentænkning af, hvordan Friluftsrådet administrerer midlerne, har nu ført til en skarpere profil.

I slutningen af januar lå det fast. Friluftslivets frivillige og lokale ildsjæle blev taberne i den politiske aftale om fordelingen af udlodningsmidler til idræt, kultur og andre almennyttige formål. I aftalen blev de eksisterende modtagere af udlodningsmidler delt ind i tre grupper, og her trak projektmidlerne til friluftsliv det korteste strå. Projektmidlerne blev placeret i den gruppe, som først modtager midler, når de to øvrige grupper er blevet tilgodeset.

Aftalen førte til bekymring og ærgrelse i Friluftsrådet, som måtte indstille sig på en ny virkelighed for Udlodningsmidler til Friluftsliv. Fra 2018 vil der være langt større usikkerhed i forhold til, hvor mange penge der vil være til uddeling år for år. Derfor besluttede Friluftsrådet i foråret at indføre et midlertidigt stop for ansøgninger for at overveje puljens fremtid.

Genåbning for ansøgninger

Et af lærestykkerne fra de politiske forhandlinger var, at der fremover er behov for en mere målrettet uddeling af midlerne, så de går til de projekter, som skaber størst mulig effekt i forhold til udviklingen af friluftslivet. I juni blev der derfor atter åbnet for ansøgninger om tilskud fra Udlodningsmidler til Friluftsliv, men nu inden for nogle mere fokuserede temaer.

Den nye model for tilskud betyder, at Friluftsrådets bestyrelse fra år til år vil beslutte, hvilke temaer, der kan søges om tilskud til ud fra aktuelle udfordringer og behov i samfundet.

Nye temaer for tilskud

Det var muligt at søge om tilskud fra Udlodningsmidler til Friluftsliv til syv forskellige temaer i efteråret 2017:

Friluftslivets ildsjæle: Det frivillige engagement og foreningsliv er en vigtig drivkraft for friluftslivet. Der er givet tilskud til X projekter, hvor frivillige gør noget for naturen eller er med til at skabe nye oplevelser for andre i naturen.

Store oplevelser i storslået natur: Danmark er et lille land, men der plads til større naturområder med særlige oplevelser. Der er givet tilskud til X projekter, som udvikler friluftsliv og naturformidling i nationalparker og Danske Naturparker.

Bevæg dig i naturen: Aktiviteter i naturen kan øge den fysiske og mentale sundhed og skabe livskvalitet for udsatte grupper. Der er givet tilskud til X projekter, der skal få inaktive befolkningsgrupper til at være aktive i naturen.

Nye vinkler på naturformidling: Naturformidling kan bruges som metode til at løse aktuelle udfordringer i samfundet. Der er givet tilskud til X projekter, der bruger naturformidling til at udvide forståelsen af, hvad naturen kan bruges til, eller får nye målgrupper ud i naturen.

Friluftsliv lige i nærheden: Alle skal have friluftsoplevelser lige i nærheden både til hverdag og i ferier og fritid. Der er givet tilskud til X projekter, der udvikler rekreative områder med friluftsfaciliteter og naturformidling.

Del dit hemmelige sted: Mange kender en lille naturperle, som flere kunne få glæde af at opleve. Der er givet tilskud til X projekter, der udbreder kendskabet til de små hemmelige steder gennem formidling, faciliteter eller bedre adgangsforhold.

Udvikling af frivilligt engagement i naturen: Ved at undersøge og udvikle samspillet mellem frivillige ildsjæle på det grønne område og de offentlige myndigheder kan man styrke det frivillige engagement omkring naturen. Der blev givet tilskud til X udviklingsprojekter.

3 gode projekter, der fik tilskud

Naturen hjælper mænd ud af angst og depression

Projektet i Favrskov Kommune "Naturen venter på dig" har fået tilskud på 135.000 kr. fra puljen Bevæg dig i naturen. Projektet skal sætte øget fokus på at bruge naturen i kampen mod depression og angst. Gennem aktiviteter i naturen, for eksempel fuglevandring og gåture, får deltagerne kendskab til naturen og dens muligheder, samtidig med at det giver deltagerne frirum, fællesskab og afklaring.

"Deltagerne bliver mere realistiske om deres situation. De flytter sig stille og roligt, og via aktiviteter og uformelle samtaler får de mod på at snakke om det, der er svært i deres liv, og hvad der kan hjælpe dem videre," siger Helle Grønkjær, sundhedskonsulent, Favrskov Kommune.

Rollespil fortæller om naturen

Rollespilsforeningen A New Hope har fået tilskud på 50.000 kr. fra puljen til Friluftslivets ildsjæle til projektet "På rumeventyr i naturen". Gennem en spændende og engagerende fortælling skal deltagerne kortlægge dyre- og planteliv på en fjern planet, mens de overvinder udfordringer og løser mysterier. På den måde får deltagerne kendskab til deres lokale natur, mens de får motion og gode sociale oplevelser i det fri.

Flygtninge på fisketur

Danmarks Sportsfiskerforbund og Integrationsportalen.dk har fået 900.000 kr. fra puljen Nye vinkler på naturformidling til at arrangere fiskeskoler for unge flygtninge. På fiskeskolerne mødes frivillige fiskere fra lokale sports- og lystfiskerforeninger med flygtningene for at fiske, snakke og spise sammen. Flygtningene får på den måde forståelse for og tilknytning til dansk natur og foreningsliv.

Friluftsrådet har sammen med Velux Fonden uddelt 1,2 mio. kr. til 30 projekter, hvor ældre er med til at skabe bedre muligheder for natur- og friluftsoplevelser.

Puljen Aktiv af Natur til særligt aktive ældres aktiviteter i naturen blev lanceret i marts 2017 i partnerskab mellem Friluftsrådet og VELUX FONDEN. For at få støtte til et projekt skulle ansøgerne være medlem af en af Friluftsrådets 85 medlemsorganisationer og være fyldt 60 år. Friluftsrådet modtog i alt 57 ansøgninger fra hele landet, og af dem fik 30 projekter bevilliget støtte. Der var flest ansøgninger fra Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Sejlunion, Dansk Forening for Rosport, Det Danske Spejderkorps og DGI.

Ny model for driftstilskud

I december 2017 besluttede Friluftsrådets bestyrelse en ny model for, hvordan natur- og friluftorganisationer kan få driftstilskud. Den nye model betyder, at tilskuddene i højere grad vil blive bestemt af objektive faktorer, såsom organisationernes sekretariatsstørrelse, kontingentindtægter og økonomisk trang. Dermed vil modellen skabe større gennemsigtighed og sikkerhed for organisationerne i forhold til, hvordan tilskuddenes størrelse bliver fastlagt. Modellen gælder fra 2018 og indføres over fem år til 2022.

Boligområdets flade græsplæner skal blive til inspirerende uderum. 1 million kroner blev uddelt til vinderne i en konkurrence om at nytænke friluftsområder i almene boligområder i 2017.

Boligforeningen Bo42 på Bornholm vandt 400.000 kr. til at realisere et projekt i Nordparken. Her kan beboerne i de 600 boliger få glæde af en friluftsscene, udekøkkener, trædomer, bålpladser, væksthuse og højbede, frugttræer og bistader og ikke mindst en sø med dyreliv, der også fungerer som klimasikring. Konkurrencens andenpræmie på 200.000 kr. gik til Vridsløselille Andelsboligforening. Præmierne blev overrakt til vinderne af Jens Peter Schou Nielsen, formand i Kreds Århus Bugt, og Anette Østerhaab, medlem af BL – Danmarks Almene Boligers bestyrelse, på deres store messe "Almene Boligdage".

FRILUFTSRÅDETS BESTYRELSE 2017

FORMAND

Lars Mortensen

Opstillet af KFUM-Spejderne i Danmark samt Danske Baptisters Spejderkorps, Det Danske Spejderkorps, DUI-Leg og Virke, De grønne pigespejdere, og FDF, Frivilligt Dreng- og Pige-Forbund

NÆSTFORMÆND

Torben Kaas

Opstillet af Danmarks Sportsfiskerforbund

Helle Stuart

Opstillet af Dansk Kano & Kajak Forbund og Dansk Forening for Rosport

BESTYRELSESMEDLEMMER

Thomas Bach

Opstillet af Danmarks Idrætsforbund

Søren Eriksen

Opstillet af Det Danske Spejderkorps

Flemming Larsen

Opstillet af Dansk Vandrelaug

Mogens Kirkeby

Opstillet af DGI

Leif Nielsen

Opstillet af Danske Tursejlere

Kirsten Skovsby

Opstillet af Danmarks Jægerforbund, Dansk Kennelklub, Danmarks Civile Hundeførerforening

Helge Søgaard

Opstillet af Dansk Orienterings-Forbund

Flemming Torp

Opstillet af Landsforeningen Ungdomsringen, Landsforeningen af Ungdomsskoleledere, Efterskoleforeningen, samt Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund

Kredsformænd 2017:

Vendsyssel

Thomas Elgaard Jensen Danske Baptisters Spejderkorps

Nordvest

Jørn Schjøtler KFUM-Spejderne i Danmark

Himmerland-Aalborg

Børge Poulsen Danmarks Civile Hundeførerforening

Limfjordsyd

Anni Juhl Jørgensen Det Danske Spejderkorps

Østjylland

Eske Thøgersen Natur og Ungdom

Midtvestjylland

Benny Pedersen Danmarks Civile Hundeførerforening

Søhøjlandet

Jan Karnøe Danmarks Sportsfiskerforbund

Århus Bugt

Jens Peter Schou Nielsen Danmarks Idræts-Forbund

Sydvestjylland

Hanne Voetmann Det Danske Spejderkorps

Trekantområdet

Bent Holgersen Kongelig Dansk Aeroklub

Sønderjylland Øst

Arne Bondo-Andersen Naturvejlederforeningen i Danmark

Fyn-nord

Per Arne Simonsen KFUM-Spejderne i Danmark

Sydfyn

Per Brunsgaard Dansk Land-Rover Klub

Nordvestsjælland

Eva Nielsen Dansk Ornitologisk Forening

Roskilde

Hans Steffen Ravn Hansen Det Danske Spejderkorps

Sydvestsjælland

Arne Kristensen Dansk Orienteringsforbund

Østsjælland

Erik Trøigaard Dansk Forening for Rosport

Storstrøm

Terkel Jakobsen Det Danske Spejderkorps

Nordsjælland

Poul Erik Pedersen Det Danske Spejderkorps

Storkøbenhavn Nord

Gunnar Brüsck Det Danske Spejderkorps

Storkøbenhavn Vest

Niels Egeberg KFUM-Spejderne i Danmark

København

Flemming Hansen Dansk Automobil Sports Union

Bornholm

Kurt Jensen Dansk Forening for Rosport

Friluftsrådet

Friluftsrådet

Scandiagade 13 · DK-2450 København SV

Tlf. +45 33 79 00 · fr@friluftsradet.dk

www.friluftsradet.dk